

Zadání diplomové práce

Číslo diplomové práce:	FA-DIP0084/2013	Akademický rok:	2013/14
Ústav:	Ústav navrhování VI.		
Student(ka):	Bc. Ivana Valeková		
Studijní program:	Architektura a urbanismus (N3501)		
Studijní obor:	Architektura (3501T002)		
Vedoucí diplomové práce:	Ing. arch. Jan Mlěčka		
Konzultanti diplomové práce:			

Název diplomové práce:

Psychiatrická léčebna Újlak

Zadání diplomové práce:

Veřejnost má stále nepravdivé představy o duševních poruchách. Zdroje těchto představ jsou nevědomost a strach. Způsobují stigmatizaci, Navzdory rostoucímu počtu psychicky nemocných i nadále upřednostňujeme péči o tělesné zdraví před zdravím duševním. Je psychiatrický pacient opravdu odkázán k doživotní pomoci blízkých či k uvěznění za zdí psychiatrické léčebny? Může prostor zdravotnických zařízení zmírnit utrpení duševně nemocných a jejich rodin, či dokonce ovlivnit samotný výsledek jejich léčby? Cílem práce je najít prostředky k urychlení zotavení nemocných a zvýšení účinnosti léčby, pomoc lidem s psychickými poruchami k důstojnému životu, poskytnout jim možnosti seberealizace jako i destigmatizace těchto pacientů. Negativní označení a vyčlenění lidí s duševní poruchou z naší společnosti. I přes rostoucí počet psychicky nemocných nadále upřednostňujeme péči o fyzické zdraví před duševním. Psychická nemoc přitom může postihnout každého, bez ohledu na vzdělání či inteligenci.

Je pacient psychiatrie skutečně odkázán na doživotní pomoc blízkých či uvězněný za zdí psychiatrické léčebny? Jak ovlivňuje prostředí zdravotnických zařízení zdravotní a duševní stav pacientů? Jak odbourat stresové faktory z prostor psychiatrických nemocnic? Může prostor těchto institucí zmírnit utrpení duševně nemocných a jejich rodin, či dokonce ovlivnit samotný výsledek léčby takových pacientů?

Psychiatrická nemocnice ve Velkém Záluží už více než 50 let splňuje požadavky kvalitní léčby. Další rozvoj a snaha o udržitelnost nového návrhu rozšiřují její působení za hranice regionu. Cílem práce je najít prostředky pro urychlení zotavování se pacientů či zvýšení účinnosti psychiatrické léčby v rámci nemocnice, šíření osvěty o ochraně duševního zdraví i za jejími zdmi a aplikování nových tendencí do struktury psychiatrické péče všeobecně. Posláním je napomáhat lidem s psychickými poruchami k důstojnému životu, poskytovat jim možnosti seberealizace ve společnosti a obohatit péči o chybějící komunitní služby.

Seznam odborné literatury - pokračování ze str. 3

KERESTEŠ, P. Veľké Zálužie – obec s históriou, Nitra:ENARS, 2011, s.328, ISBN 978-80-970612-2-7

FREUD, S. Psychoanalytické chorobopisy, Bratislava:Danubiapress, 1994, s.423, ISBN 80-218-0064-X

PRINZHORN, Hans. Výtvarná tvorba duševně nemocných. V Řevnicích: Arbor vitae, 2009, 391 s. ISBN 978-80-87164-36-5

Psychiatrická nemocnica Veľké Zálužie 1957-2007. Bulletin vydaný riaditeľstvom PN Veľké Zálužie pri príležitosti 50. Výročia založenia nemocnice. Veľké Zálužie 2007

The Phaidon atlas of 21st century world architecture. London New York, NY: Phaidon, 2011. ISBN 9780714848785

Rozsah grafických prací:

Teoretická východiska

Analýzy

Koncept

Celkové řešení/širší vztahy 1:100 000- 1:500

Podrobné zpracování zvolené části.

-situace 1:1000- 1:200

-půdorysy, pohledy, řezy 1:200

-detaily 1:20

-perspektivy, zákresy do fotografie, vizualizace

-model 1:500

Seznam odborné literatury:

FROM, L., LUNDIN, S. Architecture as Medicine - the Importance of Architecture for Treatment Outcomes in Psychiatry, Upsalla:ARQ, 2010, s.281 ISBN 978-91-978215-4-4

KRAJČOVIČOVÁ, D. Komunitná liečba v psychiatrii, jej ciele a význam

HAŠTO, J., BREIER, P., Černák, P., Rakús, A. et al. Reforma psychiatrickej starostlivosti v SR, Trenčín : F, 1999, s.88, ISBN 80-88952-00-X

TOPP, L.: Psychiatric institutions, their architecture, and the politics of regional autonomy in the Austro-Hungarian monarchy, Stud. Hist. Phil. Biol. & Biomed. Sci. 38, 2007, s.733–755

Christine Nickl-Weller, Hans Nickl (Ed.): Hospital Architecture, Braun, 2013, s.423, ISBN 9783037681244 3037681241

HEVEROCH, Antonín. FRABŠA, František S. Zemské ústavy pro choromyslné v Čechách. 1. vyd. [S.l.]: Zemský správní výbor, 1926, 222 s.

Termín zadání diplomové práce: 24.2.2014

Termín odevzdání diplomové práce: 19.5.2014

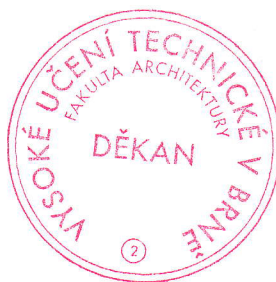
Diplomová práce se odevzdává v rozsahu stanoveném vedoucím práce; současně se odevzdává 1 výstavní panel formátu B1 a diplomová práce v elektronické podobě.

Bc. Ivana Valeková
Student(ka)

Ing. arch. Jan Mléčka
Vedoucí práce

prof. Ing. arch. Helena Zemánková, CSc.
Vedoucí ústavu

V Brně, dne 24.2.2014

doc. Ing. Josef Chybík, CSc.
Děkan

Sprievodná správa

Ujjak – Psychiatrická nemocnica Veľké Zálužie

PSYCHIATRIA

Na začiatku bol človek. Človek s duševnou poruchou. Niekoľko krát vyhostený, niekoľkokrát dokonca väznený. Mnohí pred ním zatvárali dvere, mnohí súcitli a boli aj takí, čo pomáhali, ale všeobecne platilo, že duševne chorým bola cesta vždy skôr zťažovaná ako uľahčovaná. Táto stigma je súčasťou mentálnych ochorení už od počiatku a iniciatívy k jej odbúraniu či prevencii žiaľ zatiaľ nie je dostatok. Ľudská duša - psyché, podstata človeka, je to čo utvára z jedinca individualitu. Obor psychiatrie, ako vedy riešiacej psychické problémy, sa ale naďalej potýka skôr s odporom či negativizmom zo strany okolia a beznádejou zo strany pacientov. A to i napriek tomu, že počet ľudí, ktorí prišli do kontaktu s psychickou chorobou, či ju sami na vlastnej koži okúsili, z roka na rok diametrálne stúpa. Depresia sa pomaly ale isto škriabe na 2.miesto najpočetnejších ochorení hneď po srdcovocievnych chorobách. Spoločnosť pred týmito faktami akosi naďalej zatvára oči. Či už je to hanba, cieľená nevedomosť, a možno len zvyk, pozitívne a konštruktívne riešenia v tomto obore už sú skôr výnimkou a možno sa ich už prirodzene ani nepokúšame nájsť. Málo kto pri tom vie, aká je psychiatria exaktná, vynikajúco klasifikovaná s úspechom jej liečebných metód, ani to, ako sa ďalej vyvíja zaznamenáva veľký vedecký progres. Vývoj modernej psychiatrie ako vedy i lekárskej praxe má odrážať postupné odbúravanie priepasti medzi duševne chorým jedincom a jeho sociálnym prostredím.

SÚČASNOSŤ

Nemocnica vo Veľkom Záluží je jedným z kľúčových psychiatrických zariadení na Slovensku a radí sa k tým úspešnejším. Veľké Zálužie je obec na juhozápade Slovenska s výbornou dostupnosťou od okolitých miest a mestačiek, i do hlavného mesta priamo po diaľnici. Svojou pôsobnosťou zahŕňa obrovské územie horného Ponitria siahajúc až po severnú hranicu štátu. Sídlí nemocničnom komplexe uprostred veľkorysého historického parku pod pamiatkovou ochranou. Jeho omlinantou je budova historického kaštieľa rodu Forgáčovcov a rodu Esterházy. Kaštieľ v súčasnosti slúži ako ubytovanie pacientov 3. a 4. psychiatrického oddelenia nemocnice. Ostatné nemocničné budovy sa nachádzajú v pôvodne dočasných pavilónoch modulárnej unimobunkovej konštrukcie... súčasný pozemok nemocnice pokrýva celú veľkosť parku a distancuje sa od spoločnosti veľkým múrom obohrnaným dookola komplexu.

K budúceho rozvoju a udržateľnosti rozvoja nemocnice je v súčasnosti nutná reorganizácia štruktúry od finančnej cez medicínsku až po funkčnú stránku vecí.

KONCEPT

Nový návrh nemocnice rieši územie na úrovni všetkých mierok. Newynechava ani tú európsku, so zámerom všplhať sa na špičkovú európsku úroveň, kedy by si pacienti vyberali zariadenie podľa špecializácie či referencií. Výborná dostupnosť

Aké sú vlastne postupy pri navrhovaní nemocničných stavieb? Typy, modularizácia, vrstvenie a vetvenie... princípov je ich mnoho.

Koncept nemocnice začína na pôdoryse šachovnice v ktorom jednotlivé objemy síce cítia svoju vzájomnú prítomnosť, ale ovplyvňujú sa len veľmi málo. Hlavným zámerom bola zrozumiteľnosť priestorov, logickosť pohybu, čistota priestorov, ktorá nevyvoláva v duševne chorých pacientoch pocit neistoty ale naopak bezpečia a ochrany. Na druhej strane sa však snaží výzorovo na nemocnicu neponášať, pacientov neuzatvárať, dať im možnosť výberu pre nich prijateľného prostredia a to i v tých najťažších oddeleniach. Koncept založený na princípe priameho a okružného pohybu v module štvorcových pavilónov usporiadaných na štvorcových okružných cestách. s predvídateľným opakujúcim sa princípom v jednotlivých budovách pre jednoduchšiu orientáciu na jednej strane, a zároveň omenu konceptu organizácie jednotlivých pavilónov a ich súčastí v závislosti od funkcie a potrieb.

Uzavretý kruhový pohyb sa odohráva v 1 NP, v parteri sa budovy javia ako solitéry a naopak prepúšťajú pohyb skrz - otvárajú park, les i záhradu. a medzi pavilónmi utvárajú prostredie podobné mestskému, kde charakterovo odlišné, kludové a aktívne átriá poskytujú rôzne voľne dostupné funkcie všetkým pacientom otvorených oddelení, integrujú podľa možností pacientov uzavretých oddelení a vytvárajú komunitu nielen medzi pacientami, ale i vo vzťahu pacienti a personál.

KONŠTRUKCIA

Konštrukcia je železobetónový skelet o module 7,2 (5 polí o celkovej vzdialenosti 36m) metra rozdelených do 7 dilatčných celkov. Prepojené sú ľahkými ocelovými krčkami v úrovni 2NP, severovýchodná časť je zapustená do terénu, kde pohľadovo uzatvára všetky technické a skladové priestory. Nenosné priečky sú vyzdené z keramických tvární. Vyskytujú sa tu tri druhy fasád - drevená lamelová predsadená fasáda, zavesená fasáda z profilov predsadená pred konštrukciou stien či sama pôsobiaca ako obvodová konštrukcia. Sklené fasády sa nachádzajú na otvorených spoločenských priestoroch, najmä na vstupnom pavilóne, ktorý sa tým javí ako negatívny priestor k mohutným hmotovo uzavretým pavilónom pre liečbu. Od liečebných pavilónov je oddielovaný zdvojením stĺpov, ktorých medzipriestor vytvára medzi budovami zelené átriá. Ich funkciou okrem tej estetickej je zber dažďovej vody zo striech a jej uskladňovanie v podzemnom zásobníku.